

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Post Festa. (Jeszenszky Nándor.) — A Zsilinszky-féle interpelatió. (Döröcskei.) — Papi vizsgák. (Szabó Béla.) — A symbolikus könyvek érdekében. (Marhauser Imre.) — Könyvismertetés. (Krupecz István.) Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok. — Hirdetés.

Post festa.

I.

Két emlékezetes hét múlt el legközelebb a keresztény világban: a nagyhét és az úgynevezett imahét. Az elsőt üdvörténetünk nagy eseményeinek: az urvacsora szerzetetésének, Jézus áldozati halálának és feltámadásának emlékére az egész kereszténység ünnepelte. A másodikat csak azon egyházak ünnepelték, melyek a vasárnap-szentelési imaegyesületbe léptek azon czélból, hogy egyesített, s nem csupán lélekben és akaratban, de egy időben is concentrált és így minél szorosabb egyesülés által fokozott, hatályozott imájukban teljes hittel és csalhatlan reménnyel kérhessék Istent azok érdekében, kik Isten parancsa szerint elrendelt vasárnapi munkaszünetnek és lelki épülésnek áldásaiban résztvenni akadályozvák; azok részére pedig, kik az Úrnak ezen szent napját nem kellőleg, nem Istennek és lelkük üdvének szentelik, felvilágosítás és jobbitás czéljából az Ő szent lelkét kérelmezzék; továbbá hogy imádkozásuk, példaadásuk által másokat is hasonló, Istennek tetsző, jó cselekedetre buzdítsanak (Mát. 5., 16.); valamint önmagukat is minél buzgóbb imádkozása „hangolják“, s ez által erősítsék a szándékban (Luk. 22, 40), lelkesítsék tette: „a vasárnap szentsége mellett síkra szállani.“ Egyszóval, czélja az imaegyesületnek, hogy az Úr napjának igaz és üdvös megszentelése hovatovább terjedjen és fejlődjön s ez által „oly nagy áldás szálljon az egész világra, minél nagyobbak még nem örvendett.“

E sorok czélja, mint a fennebbiekből már sejtethető, csupán az imahétről megemlékezni részletesebben, és ezzel egyszersmind eleget tenni a Felhívás ama kívánságának: „mi módon történt — általam is — a Felhívás terjesztése“?

Mindenekelőtt az a kérdés: mi benyomást tett rám a gyülekezet lelkészére a Felhívás? Fontos, lényeges kérdés ez, mert legfőbb attól függ, hogy mikép

hangolja az imádkozásra való Felhívás a lelkész mint az imádkozó gyülekezet vezéré? Mert ha a gyülekezet kívánna is részt venni a „nagy nemzetközi“ imában, ha ez a lelképásztornak hite és meggyőződése ellen volna és így óhajával nem találkozónék, aligha lenne teljesen áldásos a gyülekezet imája, mert az imádkozó gyülekezet kényszerítené a lelkészt mint vezéré a szent ügynek árulójává lenni, a mi bizonyára nem volna tetsző dolog Isten előtt s így kockáztatva volna maga a szent cél is, t. i. az Úrnapjának megszentelése.

És megvalljam-e, hogy a Felhívás az általa ajánlott üdvös cél és hangoztatott kegyelmi szent eszköz, valamint az illető férfiaknak őszinte, kegyes intentiója daczára nem tette reám azt a kedvező benyomást, melyet állítólag már sok ezer lelkekre gyakorolt; ennél fogva jó lélekkel nem is ajánlhattam egyházbelleimnek az imahét gyakorlását, hacsak, mint fennebb említém, esetleg árulójává nem akartam volna lenni az illető ügynek. Nem járulhatok ugyanis az imaegyesületi mozgalomhoz különféle fontosabb és kevésbé fontos okoknál fogva.

Először is feleslegesnek tartom, hogy a vasárnapért külön imákban könyörögjünk és külön imahetet tartsunk. Úgy látszik az illető angol imabizottság abból a téves feltevésből indult ki, hogy mi egyáltalában nem szoktunk az Úrnapjának megszenteléseért imádkozni, azért örömmel constatálja azon értesítéseket is, melyek szerint: „a vasárnap megszentelését rendes istentiszteleten kérte a buzgó nép.“ Ezt szoktuk tenni minden vasárnap, de nem külön imában, hanem a közönséges imába foglalva, melyben testi és lelki szükségünk közül bizonyára az Úrnapjáért való könyörgés sem maradhat ki mint lelkünknek, testünknek egyaránt javára szolgáló szent intézmény. S épen azért, mert minden vasárnap imádkozunk a nyugalom napjáért, feleslegesnek tartom e czélból még külön imahetet is szentelni. Nem is említém még azon indokot a vasárnapért való

vasárnapi ima mellett, hogy valamint Jézus haláláról nagypénteken, feltámadásáról húsvét napján legalkalmasabb és leghatásosabb szólni, úgy az Úrnapjáért is Úrnapján leginkább való imádkozni, legalább alkalmasabb és valóbb mint az imahét hét-köznapjain.

Nem járulhatok az imaegyestületi mozgalomhoz továbbá azért sem, mert a vasárnapnak túlzott kultusát látom a Felhívásban. Külön imákkal, külön imahéttel nagyobb jelentőséget adnak a vasárnap intézményének, mint a milyen azt, lelkünk üdvére nézve, méltán illetné, mert hasonló vagy egyforma jelentőséget tulajdonítanak neki az úgynevezett sátoros ünnepekével, miknek szinte külön imák, külön emléknepok, külön ünnepek is vannak. A vasárnap jelentőségének és tekintélyének a sátoros ünnepek jelentőségével és tekintélyével egy sorba való helyezésére vagy egy fokra való emelésére célzó intentió kitűnik abból, hogy az a feltámadási ünnepi imába foglaltatik s így ezzel majdnem egyenrangú tényezővé válik. Hát mit mondjak arról, öntudatosnak nevezem-e azt az intézkedést, mely a húsvét utáni hetet a vasárnapi imahét számára cassirozza, hogy így a feltámadási üdv ténynek hitünk erősödésére szolgáló üdvös benyomásainak közvetlenségétől mintegy megfosztassunk?!

Ezt látva, ne mondhassam-e azt, hogy annak az angol bizottságnak az intentiója: a vasárnap mindenek felett?! — S csodálkozhatom-e azon, hogy mint egy Edinburgból hazakerült kolléga állítja: Angolországban a húsvétnek, a pünkösdeknek nem áldozzák fel a hétfői munkanapot második ünnepnek; holott a vasárnapért egy imahét vagyis egy egész heti munkaidő sem nagy áldozat. Pedig a vasárnap intézménye, hogy egy hasonlaltal éljek csak úgy viszonylik a nagy ünnepekéhez, mint a hold a naphoz, világosságát és melegét, vagyis életét és jelentőségét a vasárnap csak az üdv tényeitől t. i. megváltásunkat, megigazulásunkat, megszentelésünket jelentő három nagy ünneptől nyeri, a vasárnap tartalmát sakis ez üdv tények képezhetik: ennél fogva, hogy a hasonlatot folytassam a vasárnapok nem önálló ünnepek, hanem csak mint egy-egy nagyünnep körének részei tekinthetők, melyhez, mint a bolygók a naprendszerhez, elválatlanul tartoznak s azért is neveztetnek a vasárnapok húsvét utáni, szentháromsági stb. vasárnapoknak. A kik nem akarják alárendelni az Úr napját az ünnepeknek s a vasárnap nagy jelentőségét vitatják, azok rendesen azzal állnak elő, hogy a szombatot vagy a keresztények szerint vasárnapot maga Isten rendelte és szentelte meg, míg a többi keresztény ünnepeket csak emberek hozták szokásba és léptették életbe. De vajon nem ó-testamentomi álláspont-e ez; s nem lehetne-e ily joggal szembeállítani a tíz parancsolatot a Hiszek-egygyel, mi szinte nem közvetlen isteni eredetű, mert szóról-szóra nincs meg a bibliában?!

Hogy az angolok a vasárnap cultusában a fennebb mondottak után nem egészen keresztényi álláspontot követnek, hanem, hogy sokban emlékeztetnek

a zsidó-szombatra, annak jelét látjuk: hogy a vasárnapnak szabályszerű — hogy ne mondjam szolgálai megtartását kívánják, elősorolják ugyanis: mit lehet, mit szabad, mi üdvös tenni és mit nem; továbbá a vasárnapnak megszentelésétől minden üdvöt várnak, meg nem tartása miatt a legnagyobb lelki veszedelmet hirdetik, mondván: „nincs lehetőség a szent életre, hacsak köteleességünk nem teszszük a vasárnap megszentelését.“*)

Bizonyára nem tulajdonított ennyi jelentőséget a szombatnak, a szombat megszentelésének Jézus, — midőn azt mondá Mat. 12, 8., hogy az embernek fia Ura a szombatnak is, hacsak egyedül önmagára vonatkozólag nem mondá ezt.

De hogy más emberek fiait is a szombat Urainak tekintette, bizonyítja Márk. 2, 27., holott is azt mondja, hogy a szombat az emberért teremtett. — Még inkább csökkenti a szombatnak túlzott cultusát az apostol Róm. 14, 5. azzal, hogy a hétnapjai közti különbségtevést rosszalja, de azért nem von le semmit a szombatnak valódi cultusából, s a szombatnak csupán igazi jelentősége áll előtűnk, a midőn az Isten lelke azt kívánja tőlünk, hogy életünk legyen (mert lehet), folytonos szombat, folytonos istentisztelet (Luk. 2, 37).

Megjegyezhetném még, hogy a vasárnapról, mint intézményről különféleké a vélemények, épen úgy, — a házasságról, t. i. egyik isteni intézménynek, másik isteni- és emberinek; s van olyan Partei is, a mely csupán csak emberinek tartja.

Megjegyezhetném még, hogy Angliában a vasárnapnak szigorúbb megtartása inkább gépies, mint az olyan országban, hol a gyári munka az uralkodó, a fejlettebb gyári élet mellett a munkaviszonyok szabályzottabbak, — a vasárnapi munkaszünet életbevétebb, mint nálunk, par excellence földművelő nemzetnél, hol különösen aratás idején a sürgős mezei munka miatt, mi alig tőr sokszor több halasztást, mint Jézus kútba esett juhának kiszabadítása, nem tartják véteknak, vagy lelkiismeretbeli dolognak egy vasárnapot vagy legalább egy pár vasárnap-délután a pogány Ceres istennőnek feláldozni.

De ez argumentumból elég volt már ennyi, — noha még többet is mondhatnék róla; s átmegegyek tehát a következőre.

Jeszenszky Nándor,
nagy-becskerekeli lelkész.

A Zsilinszky-féle interpellatio s az arra adott miniszteri válaszhhoz.

Nem tehetek róla, de a miniszter ismert válaszával a viszonyokhoz képest nem vagyok kielégítve. Észrevétel nélkül nem is hagyom az egész ügyet füstbe menni, mert olyan hordereje van a jövőre, melyet lehetetlen fel nem ismerni s ennél fogva a megfontolás mérlegébe nem vetni. Igaz, hogy egy

*) E miatt hagyta oda állását, a vasuti baktárságot egy baptista ismerősöm, a ki aztán bibliaáruló lett.

kissé elkésem vele — mert vártam ezt másoktól, de a dolog természetéhez mérve sohasincs későn. — Az országgyűlésben vége szakadt már, a miniszteri válasz tudomásul van véve; de az életben még nincs vége s egyrészt épen azért, mivel az országházában ilyen hamar szakadt vége. Én legalább azt hiszem, hogy velem együtt mindenki s még inkább a kultuszminiszter meg van győződve, hogy ezek mellett a törvények mellett az életben még nem szakadt vége, s hogy nem soká tart s az ügy újra interpellációba fog jönni, a mi az országgyűlésnek és a kormánynak mostani könyved felfogása, de egyuttal az élet követelésének komolysága mellett fog bizonyítani.

Ki van mondva Magyarországon törvény által a ker. felekezetek egyenjogúsága; ki van adva az 1868-ik évi 53. t. cz., melynek célja akart lenni az ország ker. felekezetei közt a viszonyosságot körülvonalmazni, a százados surlódásoknak véget vetni, s a vallásfelekezetek közti békének újabb támaszt és biztosítékot nyújtani; ki van mondva a reversalis érvénytelensége is. Csakhogy az, mint az illető miniszter maga is befogja látni — még nem elég.

Azért, míg egyrésztől a kormány hangoztatja, hogy a törvény alapján áll, tehát büntetést csak arra róhat, a kire a törvény világos szava ilyet szab; másrészt könnyen veszi azon kötelességét, olyan törvényt adatni kezébe, a mely — a maga belátása szerint is — vétkezőkre büntetést nem ró. — A törvénynek főkölléke, hogy pártatlan igazság legyen, s a magát a törvény alapján állónak, hirdetőnek legelső kötelessége, vagy ezen magaslatról leszállani, vagy pedig azon lenni, hogy a törvényben csakugyan igazság legyen. Másképp játék marad a drága törvényhozás és kezelés a törvény szent neve alatt!

Trefort kultuszminiszter egész nyugodt lelkiismerettel hivatkozik az 1868. évi 53. t. cz. 12. §-ra, a melyben — úgymond — büntetés nincsen szabva a reversalist vevőre; tehát ő sem büntethet a rozsnói esetben; de hogy vétséget lát ebben is a jogegyenlőség s igazság ellen, annak kifejezést ad, midőn azt leghatározottabban rosszalja, s a törvény értelmében érvénytelennek és semmisnek nyilvánítja a reversalist. Ezt nálánál kisebb minisztertől is elvárta volna a közvélemény és igazság. Hogy megtörtént-e már, s hogy miben áll a miniszternek kategorikus fellépése, nem tudom. — De ha mindjárt megtörtént volna is már, avagy minden bizonyjal megtörténik, tény marad az, hogy a törvénynek kibuvója van, s hogy a kormány nem a kibuvó ajtóba kíván állani, — hogy legalább úgy védje meg a törvény szentségét, hanem csak melléje, hogy a rakoncátlan, pajkoskodó szökevényt mintegy iskolatánító — ki maga is feleslegesnek találja adott szigorú szavát végrehajtani — újjával megfenyegesse. S íme ez türt helyzete a törvénynek hazánkban. — Mert ha nem így volna, akkor Zsilinszky képviselőnek azon felhozott eseteire, hogy némely kath. lelkész azt mondja: „ő csak mosolyogni tud az országos törvényen, s hogy neki ez nem törvény“ — a miben tehát világosan ki van mondva és napfényre hozva

a magyarországi tételes törvény érvénytelensége némely honpolgárra, — mondom akkor a miniszternek mégegyszer felkellett volna szólalni, s az országgyűlésnek más hurokat pendíteni. — Ezt pedig különösen a szabadelvű kormánypártra olvasom rá, a melynek ezen langyos eljárásán méltán megütközik leginkább az, a ki vele inkább sympathiroz, mint bármely más párttal.

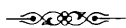
Trefort miniszternek már sok érdeme van a tanügy, de kevés a vallásügy terén s ezzel együtt a belbéke kívánatos s a törvény által célba vett, megszilárdításában. Többet mondok. Ha ő példát mutat arra, hogy a vallásügyi törvények hiányával való visszaélés nem jár veszélyvel, nem-e meginthetnék kollégái, hogy majd ezen a réven az ő kezükben levő törvények is hasonló sorsban fognak részesülni!

Igen jól tudja mindenki, hogy az örökös ígéretés és próbálgatás célra nem vezet, mert ettől senkisémet tart. Ne próbálgassou s ígérgeessen tehát a kultuszminiszter sem, mert ezzel a zavaroknak véget nem vett — a miről hosszas minisztersége alatt már leginkább ő győződhetett meg, hanem tegyen, s e téren is nagy lesz érdeme. Avagy azt hiszi, hogy az ilyen „mosolygásokat a törvény felett“ semmibe sem kell venni, avagy eszéhez érteni annak, a ki mosolyog? A szántszándékos fitymálás nem a bárgyúság kifolyása. Ha pedig a nép látja azt, a minthogy látja is és hallja is, hogy mit tart a lelkész az országos törvények felől? nem-e a nép is megfogja kívánni ezt a „szabadságot“? Nem elég még a törvényt sértés és kijátszás, a rakoncátlanság s vele együtt a társadalom sülyedése? Csak fogjon hozzá a miniszter a törvényt pótolni a hol hiányos, kiegészíteni a hol szükséges éle nincs, igazságot hozni bele, a hol révedez s majd nem lesz sértés, interpelláció, elégedetlenség, surlódás, — vád, hanem méginkább hallhatatlan érdeme. Gyenge apa az, a kinek intelmeire gyermekei fittyet hányanak.

Ugyan mikor jut eszébe egy prot. lelkésznek a törvény világos tilalma daczára reversalist kívánni? mikor egy „halálos vétek terhe alatt és eskünek erejével bírót“ kiállíttatni? Nem-e borzad az ember lelke ilyen kísértő lenni a család szent oltára körül? Hát miért nem teszi ezt a prot. lelkész? Talán nem szereti aunyira egyházát? vagy nincs úgy áthatva egyháza igazságainak üdvös voltától? Törvénytisztelő pedig minden józan ész, bármely felekezethez tartozék is birtokosa. Főokát abban látom, hogy nem áll mögötte Róma a maga állameszméjével az államban. Azt én sem akarom elhinni, hogy Róma olyanokat diktálna direkt a klerus fejének közvetítésével, a mik, a tételes törvényeket az egyes országokban lerontani akarná, de az ebbeli kísérleteknek okát még sem tudom máshová visszavezetni, mint az ultimantismusra, a mely Rómának örök kísérője. Azért — tudván, hogy a reversalis interpellációknak nincsen még vége — nem szakadhat oly könnyen vége a Zsilinszky-féle interpellációnak az életben, mint az országházban. Kész vagyok ebbeli nézetemtől elállani, mihelyt valaki a túlkapások más indo-

káról fog meggyőzni; de addig is — mivel tudom, hogy erre soká kell várnom — óhajtom, hogy hazánkban a vallásügyi téren az ígéretések és próbálgatások szünjenek meg, viszonyosság, jogegyenlőség és igazság legyen a törvényekbe befektetve, pótoltsanak végre az igazság érdekében, a hol mosolyogni tudnak felettük, s mind ennek a befektetésnek kamtja lesz az ország békéje s a világ elismerése.

Dőröcskei.

Papi vizsgák.

Azokat a vizsgákat értem, a melyeket a boldog kandidatusok, kiket nemcsak a divina, hanem a sokkal táplálóbb földi, egyházi vocatio is elért már, felszenteltetésük előtt az illető püspök előtt tartoznak letenni, és a melyre a mily borzadva gondoltak annak előtte, — époly kellemesen emlékeznek vissza annak utána. Nem volt az oly inquisitói kinfeszítés, legalább a legtöbbről (a jobbakra) nézve, mint a hogy előre gondolták. A mint hallottam, azelőtt ez nem volt így; minden vizsga nélkül szentelték föl a kandidátust. Egy pár évtizede csak, hogy behozták ez újabb vizsgát is. S nézetem szerint helyesen. A püspöknek csak van joga, meggyőződést szerezni az iránt, hogy ki az, mi az, a kit ő felszentel, kerületébe befogad. Hogy vajjon nem lehetett és nem kellett volna-e másként, más időre tenni azt, a fölött lehetne vitatkozni sokat. A reformátusoknál köztudomás szerint úgy rendeztetett ez ügy, hogy a theologia-végzett ifjú leteszi a kápláni vizsgát, keres valahol kápláni állást és két évi gyakorlati működés után jelentkezik a papi vizsgára. Ez aztán már lehet gyakorlati irányú vizsga és minden akadály nélkül tartható meg egész szigorúsággal mint ilyen. Azonkívül meg van azon, egyház-paedagogiai szempontból fontos hatása, hogy az ifjú törekvéseit, tanulmányait a tudományos és gyakorlati élet terén e két év alatt egy határozott központ köré csoportosítja. A gondolat, hogy neki ezen és ezen püspök előtt, ilyen s ilyen irányú vizsgát kell letenni, ez bizonyos irányt ad tanulmányainak és egy bizonyos szint munkálkodásának, a mely szín, a mely irány, csekély változással, egész életén át megmarad. És egy egységes irányú papi testület megteremtésére nagy fontosságú, habár tagadhatlan, könnyen nyit kaput a vaskalaposságnak is.

Ilyen természetű minálunk a papi vizsga nem lehet. Erre nézve hiányzik a vizsgálattevőnél a gyakorlat. Hisz csak most akar gyakorlati pályára lépni. Abból tehát legfeljebb annyit tudhat, a mennyit egyik-másik pap ismerőse, vagy rokonánál látott, hallott; ez pedig kissé sovány vizsga-anyag.

De szakvizsga sem lehet, jobban mondva, nem szokott lenni az eddigi gyakorlat szerint, a milyen például a candidaticum. Ha ilyenné akarnák tenni, okvetlen megkivátnatnék, hogy egy pár szaktanár is vegyen részt a vizsgálaton. Nem pedig mint most,

a hol a véletlen dolga, van-e és mely szakban jár-tas vizsgáló a bizottságban. — Azt senki sem fogja állítani, hogy egy ifjúnak a theologiai egyes tárgyakból való megvizsgálására nem szükséges semmi egyéb, minthogy az illető lelkész szinte letette legyen e tárgyakból, még a legkitünőbbben is a vizsgát. Kell ahhoz folytonos munkálkodás, folytonos foglalkozás az illető szaktárgyakkal. — Ezt pedig kevés lelkész teszi; valamennyi tárgyra kiterjeszkedőleg egyetlenegy sem; a minthogy nem is teheti. — Tehát szakvizsga sem lehet. S nem is szükséges, hogy legyen. Nem is volna értelme két, egészen egyenlő szakvizsgának egy pár hónap időköz alatt, esetleg még ugyanazon forum előtt.

Így tehát nem marad egyéb e vizsga céljául, minthogy a püspök megismerje kissé azt, a kit felszentelni készül, még pedig, jól értve, nem az iránt, mit tud, vagy mire képes, hanem csak úgy általánosságban, mint ért a szóhoz, hogy viseli, hogy vágja ki magát, ha kissé megszorítják. Egy szóval az egész vizsga csak valamivel körülményesebb önbemutató.

Mint már mondtam, így, jelenlegi alakjában se tartom én e vizsgát céltalannak, sőt méltányosnak, megköveteltnek. Mindazáltal nem volna helyén kívül, azt behatóbbá tenni. Különösen ha az egész könnyen eszközölhető.

Határozzuk meg a célt, gondoskodjunk eszközökről!

Ha nem a gyakorlati oldalt állítjuk előtérbe, a mikor okvetlen a ref. eljárást kellene egybe-másban követni (ezt több okból nem tartanám helyesnek): akkor olyan vizsgává kell azt tenni, a melyen az ifjú ellentétben a részletekre is kiterjeszkedő candidaticummal, az egyházi főbb kérdések, tanok sat. iránt hallgattatik ki.

Ez ugyan semmi új; eddig is úgy volt, mondják majd sokan. Igen, lehet; ott, a hol s akkor, a mikor. Csakhogy világosan kimondva, meghatározva főleg pedig a candidatus ifjúság reá figyelmeztetve, sehol, soha sem volt.

Én nem állítom azt, hogy egy tapasztalt, emberismeretben gazdag férfiú, — a milyenek a vizsgáló lelkészek kétség kívül — ki ne vehetné egy ilyen, nem épen rendszeresen tudományos vizsgálás által is, hogy cujus generis az előtte ülő ifjú. Azt sem állítom, hogy a legfőbb kérdések, tanok iránt is ne volna tisztában a vizsgáló lelkész, — habár egy kis utánolvasás bizony-bizony szükséges lesz mindenkor, ha lelkiismeretesen akarja végezni dolgát. De hát az ifjú . . . Minden, jól értelmezett vizsgának szerintem két célja van, egyrészt, hogy a vizsgáló bizottság megismerhesse a vizsgálandót, másrészt, hogy az a vizsgálandóra is nevelő, képző hatással legyen.

Ez utóbbi pedig, hogy e vizsgánál nincs meg, ki tagadhatná? Azt mondják neki, egy-két hét múlva vizsgát kell tenned; készülj. — Hozzá is lát. De miből? Az egész theologiai anyagból, melynek rendszeres, behatóbb átolvasása is egy pár hónapot igényel legalább. Olvasgat tehát; de mikor látja, hogy nehezen boldogul, — más dolgai is akadályozzák —

abba hagyja, a szerencsére bízza magát. De ha nem is, ha lelkiismeretesen birkózik az anyaggal az egész idő alatt, lehet-e haszna az ilyen ide-odakapkodásnak; nem-e inkább hátrányos az, összezavarván a dolgokat előtte? Méltányos volna-e aztán, őt bántani, ha talán ép a legfőbb kérdésekben járatlanságot árul el? Nem, s ez nem is igen történik. Csakhogy ez ismét a vizsga méltóságának rovására megy.

Elejét vehetjük mind e visszásságnak, ha egyszerűen az ily vizsgára készülő ifjak kezébe adjuk e legfőbb kérdések rendszeres összeállítását. Így megtudja mi az, a mit tőle első sorban kérzeni akarnak, van bizonyos útmutatója az anyag sokaságában, tájékoztató a főbb dolgok iránt. Nem kapkodik tehát, hanem rendszeresen pontról-pontra kiszedegeti a főbb tételket, igyekszik azokat megvilágítani, maga előtt tisztázni a többi ismert anyaggal. E kérdések lesznek a csontváz, — a melyre biztosan és összeomlásbomlás veszélye nélkül agghathatja rá a theologiai éveit alatt beszédett anyagot, és a mely csontváz, ha erős, biztos, a készülés még lelkiismeretes egy teljesen egész, szerves és maradandó testet fog nyerni, mely később is, egy rövid áttekintésével e kérdéseknek, újból, könnyen szem elé állítható.

Ha az egyes püspökök állítanák össze e legfőbb kérdéseket az egyes theol. tárgyakból és adnák kis füzetben az ifjúság kezébe; biztosítanák a hivataloskodásuk tartama alatt fölszentelt lelkészeknek saját eszméiknek megfelelő irányban való képzettségét. — De ez nem volna okvetlen szükséges; készíthetné azokat más, de az egyes vagy valamennyi püspök ráadná a placet-et. Minden szakban vannak ilyenmű könyvek, csak az evang. theologiaiban nem. — Oka könnyen eltalálható. Az ilyen hivatalos színezet biztosítaná megjelenésüket, mire nálunk nagyobb szükség van, mint bárhol másutt.

Szabó Béla.

A symbolikus könyvek érdekében.

Már régóta tudom, — hogy a lelkési pályára készülő ifjaink kiképeztesénél egy nagy hiány létezik, de talán még most sem szólalnék fel, ha Gyurácz atyánkfának oly gyönyörű fejtegetése: „Szála alá a poklokra“ azon óhajt nem ébresztette volna föl keblemben, bárcsak minden evangélikus lelkész így tudná megvédeni egyházának tanait a symbolikus könyvek alapján.

Igaz ugyan, hogy hitünknek alapja a biblia s az is tény, hogy ennek ismerhetésére elegendő idő fordítottatik. Az sem tagadható, hogy az egyháztörténet s a dogmatikai fejtegetéseknél ifjú theologusaink a symbolikus könyvek eredete s tartalma felől meg lehetős tájékozást szerezhetnek; de én mindezt kevésnek tartom.

Úgy hiszem, hogy valamint az ügyvédnek az általános jogi fogalmakon kívül a tényleges törvényeknek szakaszait kell ismernie; úgy a prot. theologusnak nemcsak a kátét, melyet még a népiskolai tanításnál tanult meg, hanem a „confessio augustana“-t

s a többieket is az eredeti nyelven olvasnia kell!*)

Vegyünk példát ellenfeleinktől. A róm. kath. theologusok legrendszeresebb symbolikus könyvüknek: „a tridenti zsinat“-nak, minden egyes paragrafusát könyv nélkül tanulják meg.

Ne mondja senki, hogy nem kerül idő rá. Ott van a latin nyelv. Hát nem lehetne Cicero vagy más szerző helyett Melanchtonnak tiszta nyelvezetét olvasatni s magyarázni!

Bizony, bizony mondom, hogy ifjaink ily módszer mellett még a latin nyelvben is jártasabbakká lennének.

Az úgynevezett „curriculum vitae“ helyett azt követelném a vizsgán, hogy mutassák ki latin nyelven, egy-egy szakasz földolgozása által értik-e a symbolikus könyveket.

Tessék elhinni, hogy a mai rendszer mellett theologusainknak $\frac{1}{3}$ -da az egyházat és annak tételait körülíró történeti okmányaiba bele sem pillantott.

Fölvivom tehát az erre hivatottakat, eme előttem fontos kérdésre.

Bonyhád, april 25. 1886.

Marhauser Imre.

Könyvismertetés,

az 1646-ki tokaji tanácskozmány.

Zsilinszky Mihály történetíró e műve a magy. tud. akadémia által kiadni szokott becses értekezések egyikét képezi, melyek tudományos színvonala kétségkívül első sorban van hivatva arra, hogy a mértéket megütse. — Az 1646-iki tokaji tanácskozmány a III. Ferdinand a I. Rákóczy György között létrejött linzi békekötés közelébe visz bennünket. Tudván pedig e nevezetes egyezésnek prot. egyházunkra — jogmegismétlő voltában rejlő — igen nagy fontosságát, el kell ismernünk az avval összefüggő események jelentőségét is.

A linzi békét — tudvalevőleg — 1645-ben kötötték, szentesítették azonban csak két esztendő múlva. A közbeeső időbe, vagyis a béke okmányainak kicserélése utáni s a békepontok országgyűlésen törvényerőre emelése előtti évbe esik ez a tanácskozmány, melyet a békediploma — országgyűlés előtti — végrehajtására magokat kölcsönösen kötelezett felek a saját érdekekben (a róm. kath. fél noha a keresztyénység szent nevében, de nem a szeretet szellemében) nagy hosszadalmassággal s nem kisebb ügyességgel Tokajban folytattak egymással. — A tárgyalások élénksége — s hosszú nyultának, illetőleg a teljes végrehajtás késedelmének a felek eltérő törekvéseiben rejtő okáról szerző mindjárt műve elején — bevezetésül mintegy általános vonásokban igen helyén való tájékoztatással, a jól rajzolt kép vázlatával, szolgál. —

*) Úgy tudom: valamennyi theologiai intézetünkön a symbolikus könyvek rendszeresen olvastatnak s magyaráztatnak.
Szerkesztő.

A kis bevezetés után tíz csoportban szemlélhető a tanácskozás menetének rajza. Főbb részletek íme a következők:

A békevágyó Ferdinand nemsokára a linzi békeokmányok kicserélése után a végrehajtás eszközésére kinevezi biztosait, adván nekik részletes instrukciót, mely szerint: fogadják a szab. kir. s bányavárosokban a hódolati esküt ő felsége részére s adják vissza a visszaadandókat (a zavargás idején elfoglalt templomokat is), biztosítsák a fejedelmet ő felsége békeszeretetééről, s szólítsák fel, hogy követeit Kassára küldje találkozóra. — A követek különösen az instrukció első pontjában foglalt megbízatásukban hévvel iparkodtak eljárni: hát hiszen, jól esett nekik mindjárt első helyen, Nagyszombat városában, hallani, hogy „a város kész letenni a kívánt esküt, azon kikötéssel azonban, hogy ennek ne legyen azon értelme, mintha a város azelőtt nem viseltetett volna kellő hűséggel az ausztriai ház iránt, és mintha önként pártolt volna el Rákóczyhoz“ (7. l.) — Következett már most az erdélyi fejedelem kötelelességteljesítésének megkezdése.

Rákóczy válaszólag a császári követeknek kijelenti, hogy ő Kassára nem küldi megbízottjait s Tokajt óhajtja a tanácskozás helyének. A császáriak kifogásolják a fejedelmi territoriumon lévő ezen helyet, Rákóczy azonban nem tágít. S míg a helyért való csendes harc tart: Eperjesen a prot. városi tanács keréken kimondja a katolikusok ügyében buzgó császári biztosoknak „hogy a kath. vallás gyakorlására és a pap lakására alkalmas helyiséget nem adhat, mert az eddig nem volt szokásban. Am rendelje el az ország“ (10. l.). — S a babér Tokajé lőn! Kassa elbukott, védőinek consolatioja: panaszaik.

A két fél kiküldöttjei, vidám zene hangjai közt megismerkedvén egymással. Április 1-jén megkezdik a tanácskozást. A császár megbízottjai kassafájlaló beszédjök elmondása után előterjesztik urok kívánságát: 22 propositióban. S miután a fejedelem, követeinek szóló, utasítása késett: még 29 propositiót csatoltak a fentebbiekhez. — A fejedelmiek csak 16 ponttal álltak elő. De hát nem mindig a szám dönt. A két fél kívánságainak összehasonlítása igen tanulságos. Az 51. pont készítői a békeokmányokra ritkán hivatkoznak, annál gyakrabban régi sérelmekre, magán ügyekre „mintha csak a pontok sokasága által akarták volna ellenfeleiket elijeszteni.“ Úgy okoskodtak: sokból könnyebb engedni. A fejedelmiek kevesebb tételt állítottak fel: de ezeket állták is azután derekasan. S mi más a fejedelmi propositiók hangja!

Meghallgatván a követek kölcsönösen egymást, a végrehajtás eszközésének feladatát látták magok előtt. De itt fennakadtak. Mind a két fél azt tartotta, hogy „a kezdet nehéz.“ „Ő Felsége császári királyi tekintélye megköveteli, hogy jó példával menjen elől“ szól a fejedelem. Válasz: de hiszen épen Ő Felsége császári méltósága kívánja, hogy előbb a fejedelem, mint kisebb hatalom eszközölje a végrehajtást. — Április 19-kén tárgyaltak tovább. A fejedelmi köve-

tek kinyilatkoztatták, hogy urok, kivéven a 7 vármegye átadását, már mindent megtett, a mit ígért: katonáit kivonta, a kir. s bányavárosokat átadta, míg a király részéről semmisse történt s a kath. földesurak még szüntelen zaklatják a prot. jobbágyokat s az esztergomi érsek és egyebek vele a békediploma megjelenése után is annak ellenére ev. templomokat elfoglaltak. A császáriak czáfolnak, panaszkodnak szintén, de végre egy pontban legalább engednek; s talán egyebekben is tágítottak volna, ha az esztergomi érsek szakadatlanul a béke meghiusításán nem működik. Lippay gyanusítja, alap nélkül, Rákóczyt, áskálódik Ferdinand egyik követe (Törös) ellen, a ki az erdélyi fejedelemnél járt, megtudakolandó, hogy hadra készülődéseiről támadt izgató hírekkel szemben mi a való, mi a béke akadály.

A tanácskozás további folyamán a megoldatlan pontok közt különösen a főlzínen járt az erőszakos templomfoglalásokra s a jezsuiták birtokjogára vonatkozó két pont. Fejedelmi részről keréken kijelentették: míg az erőszakoskodó kath. földesurak rendre nem utasítatnak s nem engedelmeskednek, addig egyezésről szó sem lehet; a vallás szabad gyakorlatának korlátozása, a templomok erőszakos jogtalan elfoglalása volt oka a háborúnak, „ha ez az ok meg nem szüntettetik, akkor az okozat örökké ismételtetni fog (40. l.). — S a másik pontra vonatkozólag: a jezsuiták az ország törvényei és a bécsi békekötés czikkei értelmében nem birhatnak javakkal ez országban, s ennél fogva e törvények ellenében a királynak sincs joga azt megengedni.

A jezsuiták birtokjogának igen tanulságos módon kelnek védelmére — ünnepeles ellenprotestatiójukban — a császári követek (52—57. l.). — A jezsuiták birtokjoga és lakása — úgy mondják — királyi hiteles diplomákon alapszik. Nincs-e joga ő Felségének tetszése szerint adományokat tenni? — Igaz ugyan, hogy a jezsuitákra vonatkozó törvények ellenkező törvények által nem töröltettek el, de az ellenkező gyakorlat eltörölte a törvényt. Napnál világosabban bizonyítható, hogy a jezsuiták ellen hozott törvény életbe soha sem lépett, mert a jezsuiták azelőtt is, azután is birtak állandó jószágokkal... Már pedig régi magyar törvények szerint: „usus realis et continuus saepe tollit legem.“ 10 esztendő, valamint a tények gyakorisága — a Tripartitum szerint — teszi érvényessé a szokást a törvény ellenében. — S a jezsuiták birtokaiknak állandó birtokában ez időt nem egyszer, de négyszer is átélték... A mi pedig az illető törvényt (t. i. a bécsi békekötést) illeti: az tulajdonképen nem is mondható törvénynek, hanem csak a magyarok bele nem egyezésének. Ugyan is az illető czikkely így hangzik: a magyarok nem egyeznek bele, hogy a jezsuiták állandó jószággal birjanak. Ő Felsége azonban — szól az illető czikkely másik része — ragaszkodik saját jogaihoz. S a magyar királyok, mint az országban lévő összes egyházak, püspökségek stb.-t... alapítói (Trip. I. R. 11. titulus) alapján mindig birtak egyházi javadalmak szabad osztogatásának jogával!

„Június közepén úgy állt a dolog, hogy a tárgyalások mindkét részről félbenszakítottak.“ A király — állítólag a királyné közbeesett halála miatt — elhalasztotta az országgyűlést, mit Rákóczy igen rossz néven vett. A császári követek kimerültek, szabadulni vágnak, azt azonban fáradhatatlanul hangoztatják, hogy nem ők támasztottak nehézségeket. Rákóczy követei meg bizony egyre csak őket vádolják, protéstálnak ellenük, s más megbízottak küldését hozzák szóba helyibök, — „kik nem hamis információt adnak.“ Szóval, a reménytelenség képe mindenütt. De csak egyideig; mert a kép elváltozik.

Június 27-kén csillámlik föl a békesség reményének fénye Ferdinand engedékeny levelének hatása alatt. Enged a király a jezsuiták kérdésében s a templomok visszaadását is elrendeli; s örömét fejezi ki egyuttal, hogy Rákóczy is a jezsuitáknak javait — a tokaji barátságzólló kivételével visszaadta. A midőn erre reá megkezdődött végre — mindkét fél részéről kiktüldött két-két követ közreműködésével, a végrehajtás eszközlése, a templomok visszaadása: úgy látszott, hogy most már meglesz az egyezés, szent lesz a békesség. Az ám! ha a végrehajtás helyszínein a munka nem ment volna olyan lassan, s az idő nem haladt volna olyan gyorsan s nem hozta volna mind közelebb a várva-várt országgyűlést, melynek magatartásából akart most már Rákóczy igazán meggyőződni arról, hogy a béke fenntartása lehet-e vagy nem, s ez az oka annak, hogy a tokaji tanácskozással kezdett keveset törődni.

A követek tehát csak hozzáfogtak a templomok visszaadásához; az egyezés nem jött létre; a fejedelem, majd a király is visszahívta köveit s evvel a tokaji tanácskozmányok — írja szerző műve utolsó (69.) lapján — véget értek. Következtek az országgyűlési viták, melyeknek lezajlása után a végrehajtás feletti tárgyalások fonala ismét fölvetetett Eperjesen.

Ime, Zsilinszky Mihály — levéltári kutatás alapján megírt — becses értekezésének rövid összefoglalása. Mondjuk-e, hogy szerző a prot. egyháztörténet-írásnak s vele a szegény ekkleziának is kiváló szolgálatot tesz akkor, midőn a minden felekezeti szellemet s érdeket kizáró gazdag M. T. Akadémia kiadásában a magyar prot. egyház történeke körébe is vágó tudományos kérdések tisztázása szép feladatának szenteli munkaerejét. Az író csak megtisztelni véljük azzal, midőn azt óhajtjuk, — hogy művei folytatása következék.

Krupecz István.

B E L F Ö L D,

Szászok igazsága.*)

Jelige: Ha a ti igazságotok feljebb nem bővelkedik a farizeusok és írástudók igazságánál, semmiképen nem mehettek be a mennyeknek országába. — Máté 5. 20.

A mit utolsó közleményemben megjövendöltem, be teljesült: a magyar esperesség márcz 25-én megalakult. Az erdélyi magyar evangélikusoknak ezental a márczius

*) Lásd e lap 1886. évi 1. számában az előző cikket.

25 épen oly nevezetes napja leend, mint a magyar nemzetnek a márczius 15. Hogy az új esperesség, a tisztviselőket azonnal megválasztván, a tisztai ág. h. evang. egyházkerület-hez csatlakozott: azt már közölték a lapok. Részletesebb tudósítás még most nem látszik időszerűnek. Épen ezért egyszerűen csak tiltakoznunk lehet az efféle állítás ellen, melyszerint „ezen nemes ügy személyeskedésre alacsonyított le.“*) Ez nem áll; sőt inkább konstatálható, hogy az egyes egyházak képviselői a várakozást felülmuló egyetértéssel oldották meg a fontos kérdést. Ezen egyetértés jellemzésére elég lesz amaz igazán lélekemelő jelenetre hivatkoznom, midőn a kisebbség vezére, a szászok elleni küzdelemben megöszült Borcsa Mihály bácsfalusi evang. lelkész, a határozat kimondása után előlépve, az ellenzék nevében kijelentette, hogy „a mint Világosnál a muszkák előtt lelki fájdalommal, ugy most a magyar testvérei előtt örömmel rakja le a fegyvert és csatlakozik a határozathoz, „hogy legyenek a magyar evangélikusok egy szív és egy lélek.“ Viharos éljenzések közt szoritottak kezét az 1875. évi magyar evangélikus forradalom ezen egyik kiváló szereplőjével a többi bajtársak. Hogy ezen egyetértés a jövőre is megmarad, ezt engedi remélnünk az egyesekben élő hazafiság.

A mi pedig az „Egy hétfalusi evang. pária Nro. 2.“ által a Budapesti Hirlap ez évi 84. számában „Üdv hadserege“ cím alatt közzé tett cikket illeti, azt egyetlen magyar evang. pária se tartotta időszerűnek, a mely kijelentéssel csak arra akarok figyelmeztetni, hogy az ügy buzzóságtól elragadott páriatársam különben egészen a tisztesség korlátai között tartott jajveszékése a Brassóhoz hasonló apodiktikus ítéletre nem képezhet elégséges alapot.*) Sokkal okosabb, ha a „Pária Nro. 2.“ velem együtt a szászok ellen fordítja fegyverét; de viszont a „Brassó“ szerkesztője is vegye kezébe jövőre a veres plajbászt, ha még valaki akarna „a velünk egy nyelvet beszélők (értsd: a hétfalusi csángók) türelmetlenségéről“ kötött meséket számalom gerjesztés végett világgá bocsátani; mert csak így teljesülhet az az óhajtása hogy „muljék el közülünk az egyenetlenség.“

•Ezeknél sokkal szebben tette emlékezetessé a magyar esperesség megalakulását Rombauer Emil főreláiskolai igazgató tanár és a brassói magyar evang. egyháztanács tagja, midőn a márczius 25-ének emlékére egyházközségének 200 frtot adományozott. Ubi facta loquuntur non est opus verbis!

S most térjünk a napirendre. Haupt Frigyes szász-hermányi lelkész és brassómezei szász esperes is elhatározta magában, hogy mielőtt az új esperesség megkezdí működését: még egy emléket állít magának a magyar evangélikusok szívében. Folyó hó 12-én temettük a csernátfalusi magyar evang. egyház papját, Binder Lajost. A temetésre nagy közönség sereglett össze. A magyarok megjelentek, mert magyar egyház papja volt a megboldogult; a szászok pedig mivel benne remélhetőleg a szászok által magyar egyházainkra erőszakolt utolsó szász pap szállt sirjába. Az esperes magának arrogálván a temetés rendezésének jogát, a gyászoló család hire és tudta nélkül megbizta X. lelkészt a szertartás végzésével. A gyászoló család viszont az őt megillető természetes köteletségénél fogva Y. lelkész urat kérte fel. Egyik lelkész se tudott a másiknak a megbízatásáról s így mind a kettő beállit jól elkészülve a halottas házhoz. A többit kiki elgondolhatja. Végre is „az okosabb enged“ s elteszi a halotti prédikációt — a mint a szomorú halotti gyülekezet általános derültsége közt ő maga mondá — a szász esperesség elbucsztatásának alkalmatosságára.

Eddig csak a magyar evangélikus templom szentelési (türkösi**) és papbeiktatási (hosszúfalusi**), krizbai***) ünnepélyeken botránkozott meg a hivek serege: most már a

*) Lásd „Brassó“ 1886. évi 39. sz.

**) Lásd e lapok mult évi 22. számában.

***) Lásd e lapok mult évi 33. számában.

temetési gyászszertartástól is elriasztja az esperes humora a kegyeletes érzelmeket. Ugyan van-e még valami szent az esperes ur előtt? Van! A 16,000 frt. államadótáció.

Egy hétfalusi evang. pária Nro: 1.

VEGYESEK.

— Évnegyedes előfizetőinket előfizetéseik megújítására kérjük.

— **Canonica visitatio.** — Főt. és Nagys. dr. Szeberényi Gusztáv bányaker. püspök úr f. évben a barsi egyházakat fogja látogatni, kezdve július-hó 1-én Körömcbányán. A részletes látogatási terv csak később fog összeállítani.

— **Jótekonyság.** Ihász Lajos lórintei és hathalmi birtokos, — unokaöccse Ihász Dánielnek, ki Kossuth Lajosnak volt legönzetlenebb barátja, példátadó s nagylelkű áldozatkészségéből kifolyólag, a dunántúli ág. ev. egyházkerület püspöke, mint főrendiházi tag számára, a főrendiházban való megjelenésekkel járó költségek fedezetére 600 frt, a dunántúli ág. evang. egyházkerület lelkészi és tanítói gyámoldója számára 400 frt, a veszprémi ág. evang. egyházmegye lelkészi gyámoldója részére, az édes atyja, néhai Ihász Imre úr által már korábban felajánlott 100 frttal együtt 400 frt, a protestáns országos árvaház részére 500 frt, a magyarországi „Luther-társaság” részére 100 frt, a soproni ágostai evang. főiskola részére 100 frt, — és így összesen 2100 frt örökös alapítványt tett, mely összegek, az adományozó halála után lesznek ugyan lefizetve, de az adományozó ez alapítványi összegek után addig is 6% kamatot fizet. Az alapítvány-levelek már kiállítottak, s a veszprémi ág. evang. egyházmegye által, a Pápan folyó évi május 17-ikén tartandó gyűlésből fognak illetékes helyeikre eljuttatni. Ihász Lajos, az erdélyi közművelődési egyesület részére is tett már 500 frtos alapítványt.

Nemzet.

— Egy felette érdekes **emlékirat** jelent meg a pozsonyi országos bába-képzőintézet igazgató-tanárától dr. Ambro Jánostól: „A gyámoltalan gyermekek és anyák érdekében”. Addig is, míg e munkát bővebben ismergetjük, melegen ajánljuk a nagytiszt. és tiszt. lelkészi kar figyelmébe. Ara csak 10 kr.. A begyűlt összeg a pozsonyi országos szülőházban ápoltt, létesítendő szegény anyák segélyalapjának javára fordítatik. A kik érdeklődnek társadalmunk betegségei és ennek mikénti orvoslása iránt nagy érdeklődéssel fogják olvasni e keresztény szeretettől áthatott emlékiratot.

— **A cservenkai papválasztás** jövő keddre, azaz május-hó 4-ikére tüzetett ki. Candidátusok: Stiegelmar János, cservenkai helyettes-lelkész, Petri Károly, új-soóvei lelkész és Krutschnit Antal, újvidéki segédlelkész. Adja Isten, hogy közöttük a legméltóbb választassék meg!!

Pályázatok.

A rozsnyói ág. hitv. evang. egyházban folyó év szeptember-hóban kerületi felsőbb leányiskola nyitattván meg, az igazgatónői állomásra 600 frt készpénz, lakás és a bennlakó növendékekkel való étkezés mellett pályázat hirdettetik. — Esetleg az idegen nyelvek és zongora tanítása külön díjaztatik, és a kerületi nyugdíj-intézet tagjává lehet.

Pályázhatnak ág. hitv. evang. polgári iskolai képesítéssel bíró tanítónők, kik kellőleg felszerelt és arczképpel ellátott kérvényüket, folyó évi június-hó 1-ig az evang. püspöki hivatalhoz Rózsnyón (Gömörmegeye) küldjék be.

Rózsnyó, 1886. ápril-hó 20 án. *Czékus István,*
evang. püspök.

A pozsonyi ág. hitv. evang. lyceumban egy a magyar, latin és tót nyelv tanításával egybekötött tanári állomás, a rendes triennium fenntartása mellett, rendes vagy esetleg helyettes tanárral betöltendő. A rendes tanár, ki egyszersmind a tanári nyugdíjintézetbe belépni köteles, évi jövedelme 950 frt és tandíjostalék; a helyettes tanáré 700 frt. Pályázhatnak ág. hitv. ev. tanképesített egyének. A megválasztott az 1886/7-dik tanév elején tartozik állását elfoglalni. A kellően felszerelt folyamodványok 1886. évi május hó 25-ig a lyceumi igazgatósághoz beküldendők. Pozsonyban, 1886. évi ápril-hó 24-én.

Jeszenszky József,

a pozsonyi ág. hitv. ev. egyházközség helyettes felügyelője.

Hegyeshalmi (Mosonmegye) evang. alsó osztálybeli tanítói állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

Tannyelv a német.

Fizetés: szabad lakás és 400 frt.

A pályázni óhajtó okleveles tanítók a német és magyar nyelvet tökéletesen bírják és kántori teendőikben is jártasak, kérvényeiket lelkészi hivatalunkhoz minél előbb intézzék. Hegyeshalom, 1886. ápril-hó 25-dikén.

Sax Pál, tanító.

HIRDETÉS

SELTENHOFER FRIGYES FIAI,

SOPRONBAN,

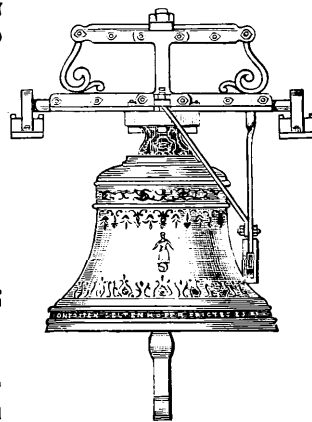
ajánlják a t. hitközségeknek, hazánknak leghirebb, jól berendezett

HARANGÖNTŐDÉJÜKET,

mely már 1816. év óta áll fenn s az ország minden részeibe sok száz harangokat szállított.

Harangjaink csak a legfinomabb érczből készülnek s tiszta csengő hangjukkal valamint esinos külső alakjukkal minden más öntődéből származó harangot felülmulnak.

Az 1885. évi budapesti országos kiállításán kitüntetéve lettünk: a koronás aranyéremkeresztvel; a nagy díszoklevéllel s a nagy kiállítási éremmel.

Együttel a t. közönséget, tiszto egyeteket s a t. közönséget figyelmeztetjük: legjobbnemű fesszerelvényekre, mindennemű tiszto szerelvényekre s kitűnő szerelvényekre. Legújabb szabadalmak: Ot évi kezesség. Előnyös részlethozás.

Figyelmeztetjük a közönséget legújabb szabadalmazott harangszerelvényünkre, mely mellett súlyos harangok könnyen húzhatók s a tornyot nem ingatják, ajánljuk a régi harangokat ily szerkezetre átalakítani;

kovácsolt vasból készült harang-állványainkra, melyek örök tartóssággal bírnak s teljesen tűzmentesek.

Költségvetésekkel, rajzokkal s bármely felvilágosításokkal azonnal szolgálunk ingyen s bérmentesen.